

UTBILDNINGSKONTORET

2018-09-09

Dnr 2012-05270

Team Kvalitet och Myndighet

Riktlinjer för skolplikt och hantering av frånvaro i Bollnäs kommun

Antagen av nämnd 2018-11-13, 11§

Innehåll

Innehåll	2
Inledning	3
Barn som uteblir från skolstarten	3
1. Centrala begrepp gällande skolplikten	3
1.1. Ogiltig frånvaro	4
1.2. Giltig frånvaro	4
1.3. Ledighet	4
1.4. Befrielse	4
1.5. Annat sätt att fullgöra skolplikten	4
1.6. Längre utlandsvistelse	4
1.6.1. Skolpeng utomlands	5
1.7. Föreläggande och vite	5
2. När skolplikten inträder och tidigare skolstart	5
2.1. Tidigare skolstart, femåring i förskoleklass	5
2.2. Gå om förskoleklassen	5
2.3. Börja fullgöra skolplikten i grund- eller grundsärskolan	5
2.4. Uppskjuten skolplikt	6
2.5. Gå om en årskurs eller flytta upp en årskurs	6
3. När skolplikten upphör och rätten att därefter slutföra skolgången	6
3.1. Skolpliktens upphörande	6
3.2. Tidigare upphörande av skolplikten	6
3.3. Senare upphörande förlängd skolplikt	7
3.4. Rätt att slutföra skolgången	7
4. Deltagande i utbildning	7
4.1. Närvaro	7
4.2. Ledighet	8
4.3. Befrielse	8
4.4. Frånvarorapportering	8
4.4.1. Lärares ansvar	8
4.4.2. Sjukfrånvaro	8
4.5. Utredning om frånvaro	9
5. Ansvar för att skolplikten fullgörs	9
5.1. Vårdnadshavarens ansvar	9
5.2. Hemkommunens ansvar	9
5.3. Huvudmannens ansvar	9
5.4. Föreläggande och vite	10

Inledning

I Sverige har alla barn från hösten de fyller sex år rätt till skola och undervisning. Utbildning är kostnadsfri. Rätten till utbildning innebär även att barnen från förskoleklass till åk 9 omfattas av skolplikt. Asylsökande elever har rätt till skolgång, men har inte skolplikt. Har eleverna tackat ja till skolgång har dessa elever närvaroplikt.

Skolplikt innebär att eleven ska delta i utbildningen om eleven inte har giltiga skäl att utebli. Vårdnadshavaren har ett tillsynsansvar och en skyldighet att se till att barnet kommer till skolan. Skolan har ett ansvar för att eleven får en trygg skolgång men också för att eleven deltar i undervisningens alla obligatoriska inslag.

Bollnäs kommun har som hemkommun ansvar för att alla folkbokförda barn i skolpliktig ålder går i skolan och därmed fullgör sin skolplikt oavsett om barnet ska gå i den kommunala skolan i hemkommunen, annan kommun eller hos fristående huvudman. Detta innebär att kommunen har skyldighet att efterforska varje skolpliktigt barn som är folkbokfört i Bollnäs, där kommunen inte har kunskap om hur barnet fullgör sin skolplikt.

I dokumentet *Riktlinjer för skolplikt och hantering av frånvaro i Bollnäs kommun* finns samlat uppgifter om ansvarsfördelningen för skolpliktsbevakningen, ledigheter, frånvarorapportering och frånvarohantering för förskoleklass, grundskola och grundsärskola.

Barn som uteblir från skolstarten

I Sverige ska man vara folkbokförd där man bor. Kommunen har skyldighet att anmäla till Skatteverket när en elevs folkbokföring inte stämmer. En sådan situation kan vara när

- en elev inte kommer till skolstart
- skolan/huvudmannen får brev/kallelser i retur
- skolan/huvudmannen får veta att en elev flyttat till utlandet
- skolan/huvudmannen får uppgift att en elev flyttat till en annan kommun, men adressen inte ändrats,
- skolan/huvudmannen får misstanke om hedersrelaterade orsaker.

Hemkommunen ska vara extra uppmärksam på att elever som meddelat skolgång i friskola och eller skolgång i annan kommun infunnit sig till skolstarten.

1. Centrala begrepp gällande skolplikten

Elevers skolplikt regleras i skollagens 7 kapitel – Skolplikt och rätt till utbildning. (skollagen 2010:400). Skolplikten gäller för alla elever som är folkbokförda i Sverige och elever som har tillfälliga eller permanenta uppehållstillstånd.

Av skollagen framgår att alla elever i förskoleklass, grundskolan och grundsärskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

I detta avsnitt finns riktlinjer för olika situationen där det kan vara aktuellt att bevilja ledighet eller befrielse från skolplikt. Av lagtexten framgår att det ska finnas *synnerliga* skäl för att bevilja sådan ledighet. Synnerliga skäl är ett i [svensk lagtext](#) vanligt förekommande uttryck som innebär möjlighet att frånga en huvudregel, om det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter som talar för det.

1.1. Ogiltig frånvaro

Till ogiltig frånvaro räknas all frånvaro där barnet inte har anmälts sjuk av vårdnadshavare eller har annat giltigt skäl, alternativt har beviljats ledighet.

1.2. Giltig frånvaro

Giltig frånvaro är då elev beviljats ledighet eller anmälts sjuk. Om det finns *synnerliga* skäl kan eleven även befrias från obligatoriska inslag i undervisningen vid *enstaka* tillfällen.

1.3. Ledighet

En elev får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Om det finns *synnerliga* skäl får längre ledighet beviljas. Rektor beslutar om ledigheten. Rektor får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledighet som avser längre tid än tio dagar.

1.4. Befrielse

En elev får på begäran av elevens vårdnadshavare befrias från skyldighet att delta i obligatoriska inslag i undervisningen om det finns *synnerliga* skäl. Ett sådant beslut får endast avse **enstaka tillfällen** under ett läsår. Det är rektor som beslutar. Rektorn får enligt Skollagen inte uppdra åt någon annan att fatta sådant beslut.

1.5. Annat sätt att fullgöra skolplikten

Ett barn som är skolpliktigt kan i sällsynta fall få fullgöra skolplikten på annat sätt än att gå i någon av de obligatoriska skolformerna. Barn- och utbildningsnämnden (hemkommunen) kan besluta om detta för ett år i taget. För att det ska kunna beviljas krävs att den verksamhet som erbjuds barnet är ett fullgott alternativ till utbildning, behovet av insyn kan tillgodoses och att det finns synnerliga skäl för att bevilja detta.

Om Barn- och utbildningsnämnden beslutar att en elev ska få fullgöra skolplikten på annat sätt innebär det att kommunens ansvar för att finansiera barnets utbildning upphör.

1.6. Längre utlandsvistelse

Om familjen flyttar utomlands permanent, och därmed inte är folkbokförd i landet, upphör skolplikten. Skolplikten upphör även då barnet fortfarande är folkbokfört i landet men där hemkommunen bedömer att barnet varaktigt vistas utomlands.

I Bollnäs kommun tillämpas bedömningen att varaktig vistelse vid en utlandsvistelse är sex månader eller längre.

Vårdnadshavare som tillfälligt önskar åka utomlands med skolpliktigt barn kan antingen ansöka om ledighet, eller ansöka om att barnet ska få fullgöra skolplikten på annat sätt. Dessa alternativ kan bara bli aktuella om eleven fortfarande betraktas som bosatt i landet.

1.6.1. Skolpeng utomlands

Familjer som för kortare och längre tid vistas utomlands ansöker ibland om att få ta med den kommunala skolpengen. Det finns ingen skyldighet att skicka med skolpeng och enligt SKL är det tveksamt om det är förenligt med kommunallagen.

Svenska skolor utomlands får statsbidrag. Enligt EU rätten har elever rätt till utbildning i annat EU land och då ska inte heller någon skolpeng skickas med.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2015-11-02 § 142 att inte bevilja skolpeng för grundskoleelever utomlands.

1.7. Föreläggande och vite

Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolplikt och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad den kan för att eleven är i skolan, får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter.

Ett föreläggande enligt första stycket får förenas med vite. Ett vite får endast utdelas om det är klarlagt att vårdnadshavaren inte fullgör sitt ansvar

2. När skolplikten inträder och tidigare skolstart

Skolplikten ska börja fullgöras i förskoleklassen höstterminen det år barnet fyller sex år. Därefter ska skolplikten fullgöras i grundskolan eller grundsärskolan.

2.1. Tidigare skolstart, femåring i förskoleklass

En skola får ta emot ett barn i förskoleklass till höstterminen det kalenderår då barnet fyller fem år. Detta är dock ingen rättighet, men vårdnadshavarna kan ansöka om detta. Om barnen tas emot omfattas barnet inte av skolplikt men av närvaroskyldighet. Rektor beslutar på delegation från BUN om eleven får börja förskoleklassen som femåring. En elev som påbörjat förskoleklassen som femåring fortsätter vidare till grundskolan eller grundsärskolan.

2.2. Gå om förskoleklassen

Rektorn kan besluta att en elev ska få gå om förskoleklassen om elevens vårdnadshavare har begärt det och om det finns särskilda skäl utifrån barnets bästa för att eleven får gå om förskoleklassen,

2.3. Börja fullgöra skolplikten i grund- eller grundsärskolan.

Om barnet gått ut förskoleklass ett år tidigt får barnet sedan börja i grundskolan eller grundsärskolans klass 1 som sexåring.

Ett barn kan också få börja i grundskolan eller grundsärskolan till höstterminen det år då barnet fyller sex år, utan att först ha gått i förskoleklass. Det gäller om

barnets vårdnadshavare begär det och om barnet bedöms ha förutsättningar att klara av att börja tidigare i skolan.

För grundskolan är det rektor som beslutar om barnet får börja fullgöra skolplikten som sexåring. Rektor ska inför beslutet göra en bedömning om eleven har förutsättningar att följa undervisning i åk 1.

För grundsärskolan är det hemkommunen som beslutar om barnet får börja åk 1 som sexåring. För elever hemmahörande i Bollnäs kommun beslutar Bun Au om mottagande i grundsärskola som sexåring.

2.4. Uppskjuten skolplikt

Om det finns särskilda skäl och om barnets vårdnadshavare begär det så kan hemkommunen besluta att skolplikten ska skjutas upp till höstterminen det kalenderår då barnet fyller sju år. Beslut om uppskjuten skolplikt tas av Verksamhetschef för- och grundskola.

Inför skolvalet informeras vårdnadshavarna om uppskjuten skolplikt.

Om ett barn, som är utrett och tillhör särskolans målgrupp, har fått sin skolplikt uppskjuten ett år så kan vårdnadshavarna begära hos hemkommunen att barnet ska få hoppa över förskoleklassen och börja årskurs 1 när barnet är sju år. I Bollnäs kommun beslutar BUN AU om mottagande i grundsärskolan.

2.5. Gå om en årskurs eller flytta upp en årskurs

Rektor får besluta att en elev ska gå om en årskurs om det är det bästa för eleven utifrån elevens utveckling och personliga förhållanden. Beslutet kan inte överlåtas på någon annan och elevens vårdnadshavare ska få yttra sig. Rektorn kan också fatta beslutet om elevens vårdnadshavare begär att eleven ska få gå om en årskurs.

Rektorn får besluta att en elev ska flyttas till en högre årskurs än den eleven går i. Då måste eleven ha goda förutsättningar att delta i utbildningen. Elevens vårdnadshavare måste också godkänna eleven flyttar upp en årskurs.

Det är *inte möjligt* att flytta ner en elev till en lägre årskurs än den som eleven går i.

3. När skolplikten upphör och rätten att därefter slutföra skolgången

3.1. Skolpliktens upphörande

För de flesta elever i grund- och grundsärskolan upphör skolplikten efter att eleven avslutat årskurs 9, vilket är detsamma som utgången av vårterminen det tionde året efter att eleven börjat i skolan.

3.2. Tidigare upphörande av skolplikten

Om en elev uppnår alla grundskolans kunskapskrav i alla ämnen i förtid så upphör skolplikten, men eleven har ändå rätt att gå klart den högsta årskursen.

Rektor ansöker om prövning hos hemkommunen efter dialog med elev, vårdnadshavare och elevhälsa. I Bollnäs kommun beslutar Bun Au.

3.3. Senare upphörande förlängd skolplikt

Om en elev inte har gått ut den högsta årskursen, när skolplikten annars skulle ha upphört, ska skolplikten förlängas med ett år. Det gäller t ex elever som haft uppskjuten skolplikt, gått om en årskurs eller flyttats ner en klass när de kom till Sverige.

Skolplikten kan förlängas maximalt fram tills eleven fyller 18 år.

En elev som går om årskurs 9 kan i undantagsfall ha förlängd skolplikt. Det gäller t ex om eleven varit borta större delen av året och på det sättet inte fullgjort skolplikten. Inför detta undantagsfall ska rektor också fatta ett separat beslut, att eleven går om årskursen. Det ska ske i samråd med vårdnadshavare och elevhälsa.

Det är elevens hemkommun som prövar frågan om förlängd skolplikt. I Bollnäs kommun beslutar Bun Au.

3.4. Rätt att slutföra skolgången

Elever som inte uppnått kunskapskraven har rätt att ansöka om ett extra skolår även om eleven inte längre är skolpliktig. De kan då gå ytterligare två år efter att skolplikten upphört. Elev i grundsärskolan har rätt till minst 800 timmar utöver den garanterade undervisningstiden, om de inte dessförinnan uppnått kunskapskraven.

Hemkommunen beslutar om extra skolår. För elever folkbokförda i Bollnäs kommun prövas elevens ansökan av FVC. Uppfyller eleverna kriterierna, så har de rätt att få beslut om extra år.

En elev som har börjat i gymnasieskolan är inte längre elev i grundskolan och har inte lagstadgad rätt att gå tillbaka till grundskolan. Men Skolverket bedömer att det inte finns något som hindrar att kommunen där eleven bor (hemkommunen) låter eleven gå tillbaka till grundskolan då det är viktigt att eleven går klart sin grundskoleutbildning, både för eleven själv och för samhället.

4. Deltagande i utbildning

4.1. Närvaro

Om en elev uteblir från skolan utan giltigt skäl ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag. Om det finns särskilda skäl behöver det inte ske samma dag. Ett sådant skäl kan vara att frånvaron avser elevens sista lektion före skoldagens slut.

En vårdnadshavare får information om en elevs frånvaro i första hand via SMS. För vårdnadshavare som inte har SMS-funktion ska varje skola ha ansvar och rutiner där de försäkrar sig om att vårdnadshavaren får meddelandet om elevens frånvaro.

Om en elev har stor frånvaro måste skolan snabbt utreda orsaken och besluta om åtgärder för att få eleven tillbaka till skolan och fullgöra sin skolplikt. Rektor ansvarar för att en sådan utredning görs skyndsamt. Det är viktigt att eleven och elevens vårdnadshavare får komma till tals i utredningen. Ibland behöver elevhälsan och andra samhällsfunktioner också delta. Skolan ska dokumentera sitt arbete med att utreda och åtgärda frånvaro.

4.2. Ledighet

En elev i förskoleklass, grundskolan och grundsärskolan kan få vara ledig en kortare period för enskilda angelägenheter. Enskilda angelägenheter kan vara vissa resor, familjehögtider eller religiösa högtider. Med kortare ledighet avses totalt högst tio skoldagar per läsår.

Om det finns *synnerliga* skäl kan en elev få vara ledig längre tid. Synnerliga skäl kan t ex vara filminspelning, medicinsk behandling i ett annat land. Möjligheten att medge ledighet för en längre tid ska användas restriktivt. Vid beslut om ledighet på synnerliga skäl ska motiveringen dokumenteras av rektor.

Ett beslut om ledighet ska grundas på en samlad bedömning av elevens situation. Omständigheter som det bör tas hänsyn till är frånvarons längd, elevens studiesituation, möjligheten att ta igen förlorad undervisning samt hur angelägen ledigheten är för eleven. Skolan måste göra en helhetsbedömning i varje individuellt fall.

En elev som är elevrådsrepresentant, eller på annat sätt företräder andra elever i elevdemokratiskt arbete, ska få den ledighet som uppdraget kräver.

4.3. Befrielse

Elever som går i någon av de obligatoriska skolformerna ska delta i all undervisning. En elev kan i undantagsfall befrias från att delta i enstaka obligatoriska inslag i undervisningen om elevens vårdnadshavare begär det och det finns synnerliga skäl. Rektor fattar beslut om befrielse. Beslutet kan inte delegeras till annan person. Beslutet får bara handla om enstaka tillfällen under ett läsår och kan inte innebära att en elev befrias från hela ämnen eller moment i undervisningen, exempelvis idrott eller simundervisning.

4.4. Frånvarorapportering

Rektor ansvarar för att personal, vårdnadshavare och elever informeras varje läsårsstart om skolans frånvarorutiner. Skolan ska ha rutiner för hur frånvaron dokumenteras i Skolplatsen och följs upp på arbetslagsnivå och i elevhälsoteamet. Frånvarorutinerna på skolan utvärderas årligen.

4.4.1. Lärares ansvar

Ansvarig lärare kvitterar dagligen sin lektion/lektioner enligt skolans rutiner närvaro/frånvaro i Skolplatsen.

4.4.2. Sjukfrånvaro

När en elev är frånvarande på grund av sjukdom eller liknade anmäler vårdnadshavaren direkt i Skolplatsen. För de vårdnadshavare som saknar BankId anmäls elevens frånvaro enligt skolans rutiner. Varje sjukdag ska

anmälas till skolan. Vid sjukfrånvaro som överstigen en vecka upprättar skolan vid behov en plan tillsammans med eleven och vårdnadshavaren om hur kunskapsutvecklingen ska kunna säkerställas.

4.5. Utredning om frånvaro

Rektorn har från och med 1 juli 2018 skyldighet att utreda upprepad och längre frånvaro, såväl giltig som ogiltig. Omfattande frånvaro är en varningssignal om att en elev riskerar att inte klara av sin utbildning. Det är viktigt att utreda orsaker till frånvaro så att eleven kan få det stöd som behövs för att uppnå utbildningsmålen.

Utredningens omfattning och form avgörs i det enskilda fallet. Utredningen ska dokumenteras och följas upp. Skolan genomför utredningen i samråd med eleven, vårdnadshavare och elevhälsan. Om det finns behov av att göra fler utredningar, t ex vad gäller elevens behov av särskilt stöd eller kränkande behandling, samordnas detta i utredningen. Rektor anmäler till utbildningskontoret att en utredning om elevs frånvaro startats.

Fristående skolor och andra offentliga huvudmän rapporterar frånvaro till utbildningskontoret enligt samma rutin.

5. Ansvar för att skolplikten fullgörs

Ansvar för att skolplikten uppfylls är delat mellan flera parter. Barnets vårdnadshavare ansvarar för att barnet kommer till skolan. Huvudmannen för den skola som eleven går i ska se till att eleven fullgör sin skolgång.

Barnets hemkommun ansvarar för att barn som inte går i grundskola eller grundsärskola får den utbildning de ska ha. När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en fristående skola, eller har omfattande frånvaro, ska skolans huvudman snarast informera hemkommunen om detta.

5.1. Vårdnadshavarens ansvar

Vårdnadshavare ansvarar för att barnet kommer till skolan. Om en vårdnadshavare inte ser till att eleven lever upp till skolplikten kan hemkommunen förelägga vårdnadshavaren att se till att eleven kommer till skolan.

5.2. Hemkommunens ansvar

Barnets hemkommun ansvarar för att barn som inte går i grundskola eller grundsärskola får den utbildning de ska ha.

Vid behov ska även hemkommunen samordna insatser med andra myndigheter för elever med upprepad längre frånvaro. Hemkommunen har då ett processledaransvar.

5.3. Huvudmannens ansvar

Huvudmannen har ansvar för att se till att elever får sin rätt till utbildning tillgodosedd. Huvudmannen ska snarast meddela hemkommunen när en elev slutar eller när utredning startar om elevs frånvaro.

Rektor meddelar utbildningskontoret som informerar hemkommunen.

5.4. Föreläggande och vite

Om en skolpliktig elev inte fullgör skolplikten, och det beror på att vårdnadshavarna inte har gjort sitt för att barnet ska gå i skolan, kan barn- och utbildningsnämnden förelägga vårdnadshavarna att ta sitt barn till skolan.

Utbildningskontoret använder sig av vitesföreläggande endast efter att skolan försökt komma till rätta med situationen på annat sätt, t ex genom samtal med föräldrar, stödåtgärder och/eller anmälan till socialtjänsten. Beslut om föreläggande fattas av BUN AU. Ansvarig rektor är föredragande vid sammanträdet.

UTBILDNINGSKONTORET
Barn- och utbildningsförvaltningen

Christina Bratt
Verksamhetsstrateg